

Hoogheemraadschap van
Rijnland

waterschap
**amstel, gooi
en vecht**

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland
Postbus 3007
2001 DA Haarlem

Datum
25 augustus 2026

Registratienummer
26.1017493

Onderwerp

Gezamenlijke zienswijze van de Noord-Hollandse waterschappen op de ontwerp-Omgevingsvisie

Geachte leden van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

Allereerst willen het Hoogheemraadschap van Rijnland, het Waterschap Amstel, Gooi en Vecht en het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier de provincie complimenteren met de ontwerp-omgevingsvisie. Wij delen de ambitie om samen te werken aan een toekomstbestendig, leefbaar en klimaatbestendig Noord-Holland.

Wij waarderen de integrale benadering van de fysieke leefomgeving en de centrale plek voor water en bodem als ordenend principe. De Omgevingsvisie benoemt helder de samenhang tussen klimaatadaptatie, waterveiligheid, natuur, waterkwaliteit en de grote ruimtelijke opgaven waar Noord-Holland voor staat. Daarmee biedt zij een stevig fundament voor gebiedsgerichte uitwerking en uitvoering.

Ook spreken wij onze waardering uit voor het open, professionele en gelijkwaardige proces waarin provincie en waterpartners sinds 2024 hierin bestuurlijk en ambtelijk nauw hebben samengewerkt. Wij zien dat in de visie belangrijke stappen zijn gezet om water, bodem en ruimte in samenhang te benaderen en om de consequenties van noodzakelijke keuzen zichtbaar te maken. De kracht van deze visie ligt wat ons betreft in die integrale aanpak en in het voortzetten van de samenwerking tussen de verschillende domeinen.

Met deze positieve grondhouding vragen wij aandacht voor een aantal overkoepelende thema's die, wanneer zij meer randvoorwaardelijk worden meegenomen, de Omgevingsvisie kunnen versterken en de doorwerking naar programma's, gebiedsprocessen en uitvoering concreter kunnen maken. Onze bestuurlijke zienswijze op hoofdlijnen is in de bijlage ambtelijk en meer in detail uitgewerkt.

Water en bodem als ordenend principe

De ontwerp-Omgevingsvisie kent terecht een belangrijke rol toe aan water en bodem. Waar 2023 de boeken is ingegaan als het natste jaar ooit, hebben we dit jaar te maken met ongekende, langdurige droogte en hoge temperaturen. De gevolgen ervan zijn enorm. Het geeft de urgentie aan om anders om te gaan met wateroverlast en zoetwatervraagstukken. We zijn blij dat duidelijk wordt onderkend dat de grenzen van het watersysteem zijn bereikt. En dat er niet alleen meer ruimte voor water nodig is, maar dat ook gebruikers van water meer zelfvoorzienend en weerbaarder moeten worden. Dat betekent dat soms ook pijnlijke keuzes nodig zijn over welke functies in de toekomst nog mogelijk zijn en daarmee worden wateropgaven terecht óók als ruimtelijke opgaven en keuzevraagstukken neergezet. Dat is een eerlijk en noodzakelijk vertrekpunt. Om het

maatschappelijk bewustzijn hierin te versterken pleiten wij voor de introductie van de zogenaamde 'waterkalender' (zoals ook geadviseerd door de RLI).

We zouden graag terugzien dat, naast investeren in bereikbaarheid en leefbaarheid, óók investeren in water robuuste en waterveilige voorzieningen een harde randvoorwaarde is voor de ontwikkeling van de provincie. Water is het dragende fundament voor onze welvaart en dat betekent dus ook dat noodzakelijke voorzieningen en investeringen in het waterbeheer onlosmakelijk onderdeel moeten uitmaken van alle ruimtelijke investeringen in Noord-Holland.

De Omgevingsvisie benoemt terecht dat niet elke economische activiteit overal en onbeperkt kan groeien. Wij vragen de provincie om waterbeschikbaarheid, waterveiligheid, waterkwaliteit, ecologie en energie- en watervraag expliciet mee te wegen bij economische keuzes. Nieuwe ontwikkelingen moeten passen binnen de draagkracht van het water- en bodemsysteem en bijdragen aan circulaire en klimaatbestendige doelen.

In de ontwerpvisie lopen de gedachten van 'ordening' (welke functies wil je waar) en 'inrichting' (op welke manier maken we die gemaakte keuzes toekomstbestendig) door elkaar. In de hoofdstukken over water en bodem klopt de systematiek van water en bodem als ordenend principe, maar in de meer sectorale hoofdstukken wordt vooral ingezet op inrichten en technische oplossingen. Hier ontbreekt de stap om water en bodem als ordenend principe leidend te laten zijn voor de locatiekeuze van de ontwikkeling.

Daarnaast blijkt uit het ontwerp onvoldoende duidelijk hoe de provincie de integraliteit tussen ruimte en water voortzet in het vervolgproces en de uitvoering in de gebieden. De visie bevat veel kaders en ambities, maar de borging in gebiedsprocessen is nog niet helder. Wij stellen voor dat op korte termijn een vervolgproces wordt ingericht voor de integrale uitwerking en concretisering van samenhangende ruimtelijke- en wateropgaven voor de verschillende deelgebieden binnen de provincie NH. Breng onder regie van de PNH alle relevante partijen uit ruimtelijk- en waterdomein bij elkaar (zoals de provincie, gemeenten, waterschappen, drinkwaterbedrijven) om tot integrale afwegingen, keuzes, aanpak en communicatie te komen over samenhangende ruimtelijke- en wateropgaven in deelgebieden. Dit past ook bij de ambitie om in dit soort complexe maatschappelijke transities te werken en ons te profileren als 'één overheid'.

Geef zoetwaterbeschikbaarheid en verzilting een sterkere ruimtelijke doorwerking

De ruimtelijke consequenties van de afnemende zoetwaterbeschikbaarheid verdienen nadere uitwerking. Daarbij gaat het niet alleen om nieuwe functies, maar ook om bestaande functies die op termijn mogelijk moeten veranderen. De aanpak om tot die keuzes te komen, zou in deze Omgevingsvisie duidelijker naar voren kunnen komen. Daarin zal ook de verantwoordelijkheid die de sectoren hier zelf in hebben nadere duiding nodig hebben.

In dit licht vraagt óók de vernatting van het veenweidegebied bijzondere aandacht. Deze vernatting heeft niet alleen gevolgen voor de functies in het veenweidegebied zelf (die overigens helder in de Omgevingsvisie aan de orde komen), maar óók voor functies buiten het veenweidegebied. Door de vernatting blijft er immers minder zoetwater over voor andere gebruiksfuncties. Dat vraagt

fundamentele maatschappelijke afweging en keuzes, die zelfs provincie-overstijgend zijn. Dit aspect wordt gemist in deze nieuwe omgevingsvisie.

Ook ligt de nadruk nu vooral op het bergen en vasthouden van regenwater, en minder op infiltratie en aanvulling van grondwaterreservoirs. Dit vraagt aandacht in gebiedsprocessen. Daarin zou ook aandacht moeten zijn voor een sterkere regie op grondwateronttrekkingen; de verantwoordelijkheden hiervoor zijn nu nog te versnipperd.

Versterk gevolgbeperking, waterweerbaarheid en meerlaagsveiligheid

Naarmate klimaatverandering verder doorzet, wordt het steeds belangrijker om naast preventie ook in te zetten op ruimtelijke adaptatie, gevolgbeperking, waterrobuuste inrichting, crisisbeheersing, herstelvermogen, waterbewustzijn en acceptatie van een bepaalde mate van wateroverlast.

Wij vragen daarom om de meerlaagse veiligheidsbenadering, integraal voor alle vijf lagen en gericht op zowel overstromingsrisico's als wateroverlast, nadrukkelijker te verankeren in het ontwerp. Daarbij zou ook een voorstel voor de rollen en verantwoordelijkheden van de betrokken overheden en private partijen moeten worden opgenomen. Daarnaast zou het wenselijk zijn dat de provincie de regie neemt. Weerbaarheid is een relatief nieuw en zeer urgent thema dat hiermee ook mede verdere invulling gegeven kan worden.

Bij ruimtelijke en economische ontwikkelingen zouden oplossingen primair moeten worden gezocht in locatiekeuze en inrichting. Als risico's niet voldoende kunnen worden beperkt door maatregelen binnen de ontwikkeling zelf, zou de keuze om niet te bouwen het uitgangspunt moeten worden. Mocht er om redenen toch worden gekozen voor een ontwikkeling die leidt tot een toename van het overstromings- en/of wateroverlastrisico dan moeten initiatiefnemers altijd de noodzakelijke maatregelen treffen om een toename van het overstromings- en/of wateroverlastrisico te voorkomen. We vragen daarom om het principe van niet-afwentelen (van privaat naar publiek) dwingender als randvoorwaarde op te nemen en dit handelingsperspectief eenduidig in de visie of de uitwerking daarvan op te nemen.

Verbind waterkwaliteit, gezonde bodem en ruimtelijke ontwikkeling

Wij waarderen dat de provincie sterker inzet op bronaanpak voor waterkwaliteit, maar missen nog urgentie en daadkracht. Zo ontbreekt een visie op een strengere normering en bronaanpak van o.a. nutriënten, gewasbeschermingsmiddelen, PFAS en medicijnresten. Verder vragen wij aandacht voor de spanning tussen ecologisch waterbeheer, betere waterkwaliteit, meer biodiversiteit en de ruimtelijke keuzes die de druk op water en bodem kunnen vergroten, zoals woningbouw, mobiliteit, industrie, luchtvaart en havenontwikkeling.

Wij adviseren een sterkere relatie tussen waterkwaliteit, gezonde bodem en intensief en of veranderend landgebruik te leggen. Waterkwaliteit is bovendien een belangrijke randvoorwaarde voor de volksgezondheid, natuur en omgevingskwaliteit. De Omgevingswet biedt mogelijkheden om regionaal juridisch instrumentarium in te zetten waar waterkwaliteitsdoelen onder druk staan. Wij vragen de provincie deze mogelijkheden te betrekken bij de uitwerking van de KRW-doelen en de uitvoeringsagenda.

Erken de waterketen als randvoorwaarde voor gebiedsontwikkeling

De Omgevingsvisie onderkent terecht het belang van drinkwater voor toekomstige ontwikkelingen. Wij vragen daarnaast aandacht voor de afvalwaterketen. Woningbouw, economische ontwikkeling en verstedelijking zijn mede afhankelijk van voldoende capaciteit voor inzameling, transport en zuivering van stedelijk en industrieel afvalwater. Hiervoor zijn tijdige ruimtereservering en goede afstemming tussen ruimtelijke ontwikkeling en waterbeheer noodzakelijk.

Wij verzoeken de provincie daarom de afvalwaterketen nadrukkelijker te positioneren als vitale randvoorwaarde voor gebiedsontwikkeling en hiervoor voldoende ruimte te reserveren.

Kijk verder dan 2050 en borg de uitvoering

De Omgevingsvisie kijkt nadrukkelijk vooruit naar 2050. Veel keuzes die vandaag worden gemaakt hebben echter gevolgen die verder reiken dan deze tijdshorizon. Wij vragen daarom aandacht voor versnelde zeespiegelstijging, klimaatverandering en veranderende watercondities richting 2100 en daarna. Het expliciet meenemen van deze onzekerheden helpt om ontwikkelpaden open te houden en afwenteling van risico's naar toekomstige generaties te voorkomen.

Afsluiting

Wij zien de ontwerp-Omgevingsvisie als een belangrijke stap naar een toekomstbestendig Noord-Holland. Door de hierboven genoemde aandachtspunten nadrukkelijk mee te nemen, kan de visie naar ons oordeel verder worden versterkt en beter uitvoerbaar worden gemaakt. Wij zien uit naar de verdere samenwerking met de provincie bij de uitwerking van de Omgevingsvisie, programma's, gebiedsprocessen en uitvoeringsagenda's om toekomstbestendige keuzes verder vorm te geven.

Hoogachtend,

Mede namens

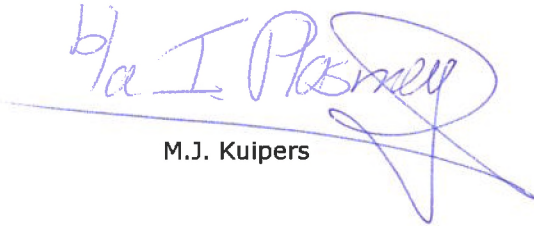
het college van dijkgraaf en hoogheemraden van Rijnland;

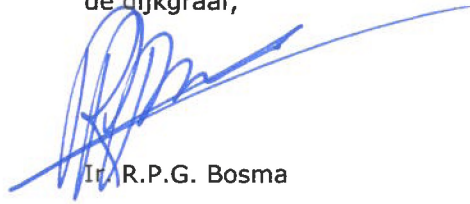
het dagelijks bestuur van Amstel Gooi en Vecht;

het college van dijkgraaf en hoogheemraden van Hollands Noorderkwartier;

de secretaris,

de dijkgraaf,

M.J. Kuipers

Ir. R.P.G. Bosma